

ço que han mester a lur vida, *emblaven*, robaven e tollien els pobres de Crist», «l'Artiacha *embla* la carn als pobres», id. (*Merav.* iv, 218; *Blanq.* ii, 83.20).

Des del princ. dit de tota mena de coses — «l'infant una caxeta hà, / éla la clau li *embla*», *Set Savis*, v. 2717 — i de persones: «haguem a ferir hòmens per mort, sobr'açò cant volien tolre als sarraïns robes, e *emblar* algunes sarraïnes e tosets», Jaume I (Ag., 320.11); «fa públic crim aquel qui cela ne *embla* testaments o cartes públiques», «con molts han *emblada* una cosa, cascú per lo tot és obligat a aquela cosa a retre, e és electió d'aquel a qui la cosa serà *emblada*, que la deman a qualsevol», *CostTort.* (ed. Ol., pàgines 369, 158); i veg., encara, *Lleg. Rim. Sevilla* (v. 276), i en novelles del S. xiv: «pensà's com poria *emblar* les lretres al correu», *Filla del R. d'Hongria* (NCl. XLVIII, 47), «la mare del rey fé bé donar a mençar al correu --- e sí li féu *emblar* aquella letre», *Filla de Costantí* (id., 85).

Escau a aquestes condicions el que el verb s'apliqui sovint a la presa d'un lloc per acció de guerra: «l'altre dia partim-nos-en, e anam-nos-en a Ares e cobram-lo, e donam als peons <de la frontera>, per ço con l'avien *enblat* als sarraïns, tant, que els foren pagats de Nés», Jaume I (185.4), «donàns una carta sua en la qual se contenia que Alaçrac que ns havia *enblat* lo castell de Penàguila», id. (381.13).

Tal com del cast. *hurto* era derivat *hurtarse* en el sentit de 'desaparèixer furtivament' i del fr. *rober*, *dérober*, venia *se dérober*, el nostre *emblar-se* o *emblar* prengué també sovint sentits ben semblants. Ja usa, i és amb aquest sentit, Guillem de Cervera, el transitiu *emblar* per 'allunyar (de), posar fora de l'abast', en els Proverbis 6a, 6b, 6d, tal com ell mateix se serveix de *furtar* (amb un valor com en castellà *hacer algo a hurtadillas*), id. 793a. Sobretot com a reflexiu: «al mils que pogueren donaren a rems e *emblaren-se* de la batalla», Desclot (§ 166, NCl. v, 117.25); «éls saberem que Nós nos en voliem anar, e ls uns ab los altres acordaren-se, e parlaren a una part que se n'rien la major partida dels del Pug --- e pensam Nós que havíem a fer ab mala gent, car e'l món no hà tan sobrer poble con són cavallers: e quan Nós ne fóssem partits no haurien vergonya d'*emblar-se* de nuyt e de dia: e que-s n'anassen a Burriana», Jaume I (Ag., 281.15).

És un mot comú amb les llengües gaïlo-romàniques: oc. ant. *emblar* «voler, dérober», «soustraire», «cacher», *s'emblar* «s'eloiçner, s'enfuir, s'esquivar», fr. ant. *emblar*, no antiquats encara pertot. En llatí no era mot del llenguatge admès socialment ni dels clàssics, però apareix repetidament en autors, ja del temps d'August, amb el valor de terme del parlar col·loquial.

Devia ser una mica ajargonat: «quod illius mentum sustulit, hereditatem accepit, ex qua plus *involavit* quam illi relictum est», en Petroni, (que Ernout tradueix «une chose qui lui a fait redresser le menton, c'est l'héritage qu'il a reçu, et où il a volé plus encore qu'on ne lui avait laissé», XLIII, 4; i per al roboratori o «pispada» pura i simple: «anulos buxecos ---

quos amicae tuae *involasti*» (LVIII, 10); i en Catul «remitte pallium mihi meum quod *involasti*» (25.6); en glosses llatines: «*invololo*: κλέπτω», CGL II, 350.31; III, 76.47, 147.45, 453a, 483.15, «*involat*: κλέπτει» II, 92.44; III, 475.38. Com que el grup NV'L s'hagué d'adaptar com *mbl* en la pronúncia, en produir-se la síncope de l'àtona interna, tenim ja una representació d'una forma romànica, encara transigent amb la llatina, en els Pamflets del S. VII, transmesos com apèndix de les fórmules de Sens (*imbolare*, Pirson, en *Mél. Wilmotte*, 1909, II, 485-522); FEW IV, 804-5.

En llatí el mot és inseparable de l'ètimon del fr. mod. *voler* tr. 'robar', i els llatinistes moderns s'han posat d'acord per admetre l'explicació derivativa i semàntica que he resumit a dalt, rebutjant la derivació de *vola* 'palma de la mà', en què s'havia cregut antigament (sembla que podem admetre, però, que la influència de *VOLA* reforçà i consolidà l'ús de l'expressió en el llatí parlat).

DERIV.: *Emblament* [Llull]. *Emblai* 'berenada de porquim que fan a fora-vila els matancers el dia de les matances', mall., pròp.^t *emball* 'conjunt de peces de què han privat els amos, enduent-se-les a fora per menjar-s'ho', cf. la cobla mall. «es dia de ses matances / és un dia de bordell / perquè tothom vol porcell / seguint antigues usances» és a dir que tothom (abusa) volent porcell (amb el qual van a fer la berenada fora vila); per més que no sé que *emblar* s'usi ja com a mot popular enlloc, bé podem admetre que en el parlar més conservador de la pagesia central de Mallorca tingué vida més llarga que en altres ambients (cites de docs. mall. d'estil popular fins a la fi del S. XIV, *AlcM*); els propietaris de cases, que vaig tenir ocasió d'observar pertot, a Mallorca, demostraven un aire de curiosa, inabordable i quasi augusta inaccessibilitat el dia «de ses matances», que m'havia semblat difícil de comprendre i que amb això s'explica: aquell dia han de servir-se de l'ajuda de forces estipendiats o voluntaris (*matancers* i *matanceres*), i per evitar «un dia de bordell» l'amo ha de fer el cap molt viu, i no està per enquestes ni per brocs.

Emblar (el cavall), V. *amblar* *Emblavar*, *emblavi*, *emblavinada*, *emblaviner*, *emblavins*, V. *blau* *Embla(v)urar*, V. *blau*

EMBLEMA, pres del ll. *emblemā* 'ornament de relleu', 'obra de mosaic', i aquest, del gr. ἐμβλημα id., derivat de ἐμβάλλω 'llenço (en alguna banda)', 'empelto', 'insereixo', i aquest, de βάλλω 'jo llanço, tiro'. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav.; i DTOL., 1757.

DERIV.: *Emblemàtic*. *Emblemall* (DAG).

D'altres derivats savis de βάλλω: *Embol* [1803 Belv.], del gr. ἔμβολος 'membre viril'; *embòlia*; *embolisme*, *embolismal*. *Problema* [probleuma, S. xv, *AlcM*; -ema, 1695, Lacav.], ll. *problēma*, gr. πρόβλημα 'tasca', 'qüestió proposada, problema', de πρόβαλλω 'jo proposo'; es pronuncia *prubliēma* en el Princ. (no pas *prubbl-* com diu *AlcM*); *problemàtic* [Lacav.] *La problemàtica* invenció pretensiosa i inne-